

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

Τό σημείωμα τούτο έχει βασικά τήν αΐτια του στήν έλλειψη της άφορη μιάς έλευσης με τό πρόσθετο τοπικό της ενδιαφέρον και λιγώτερο στήν ούσιαστική προτίμηση του θέματος. Όχι γιατί ή μορφή και τό έργο του Σπυρίδωνα Βασιλείαδης (1845—1874) δέν αξίζουν μιά τέτοια προτίμηση, αλλά κυρίως γιατί τό ενδιαφέρον του ποιητικού κλίματος που αντιπροσωπεύουν έχει πρό πολλού ξεπεραστεί. Ή χρονική του έμβλεια δέν ξεπερνάει τά μέσα της όγδοης δεκαετίας του περασμένου αιώνα, γιά νά μείνει τελικά χωρίς τόν παρωχικό σύνδεσμο με τή μεταγενέστερη κυριαρχία του δημοτικού γλωσσικού στοιχείου στά ποιητικά μας πράγματα.

Γενικά τά όψημα παραδαστήματα του γαλλικού ρωμαντισμού στήν Ελλάδα του 1860—1880 είναι ένα θέμα με εξαντλημένη ή αχτινοβολία και με μονοεικό μόνο ενδιαφέρον. Ή ανάγνωση ενός καθαρευουσιάνου στιχοτυγμάτος σήμερα—έκτός ίσως από μερικά γλωσσικά λεπτοσημεία του Καραουσούτα—δέν δέν υποβιβάζει τή στάση των έντιμων σε επίπεδα ήλαρότητας, όπωσδήποτε δέν μπορεί ν' άποσπάσει ούτε ίχνος άποδοχής.

Όμως από καθαρά γραμματιολογική άποψη ή ποίηση εκείνη, όπου δέν ξεπέφτει στήν εύκολη στιχοπλοκή ή τή οητοική αίσθηματολογία, δέν παύει νά έχει τό δικό της ποιητικό «στίγμα». Κάτω άπ' τό ψυχρό περίβλημα μιάς έπιβλήθηκε γλώσσας εύκολα κανείς μαντεύει τήν ύπαρξη ενός λιρικού υπεδάφους άνεμετάλλευτου. Στην περίπτωση του Βασιλείαδης άρχουν κάποιοι αξιόλογοι στίχοι (π.χ. και των πόθων εύδωδης δορράς παιωνίζεις), γιά

νά καταδείξουν πόση λιρική άντότητα θ' άποχάσεται τό έργο του άν ήταν διαφορετικός ή γλωσσικός και ποιητικός προσανατολισμός του. Μισραία και ή μελέτη των ποιητικών του δομάτων περιορίζεται σε μιά κριτική άντιμετώπιση καθαρά φιλολογική, όφου είναι τόσο άσκοπο νά ρίξει κανείς φώς στή σκηηνική και δραματουργική άξία ενός έργου, που ή ίδια ή πλαστικότητα της γλώσσας του τό έχει καταδικάσει. Όπωσδήποτε ή «Γαλάτεια» του, τόσο σάν θεατρογράφημα όσο και σάν ποιητικό σήμα, διασώζει πολλά θετικά στοιχεία, άπ' τή γραφικότητα ως τήν πηγαία έκφραση της δραματικής κορύφωσης.

Πέρ' άπ' αυτά, καμιά έπικριτική διάθεση δέν θάταν φρόνιμο ν' άρνηθεί σόν Βασιλείαδη τόν τίτλο του σημαντικού ποιητή, στά μέτρα ίσως που ένας ποιητής του δικού έκφραστικού έθνους και εκπαιδών μπορεί νά θεωρηθί σημαντικός. Καί τούλάχιστον εδώ, στή πόλη που γεννήθηκε, δέν θάπορευι νά περάσει τελείως άπαρατήρητη ή συμπλήρωση έκπαιχτών άπ' τόν θάνατό του. Όσο α άν τό έργο του ελάχιστα μπορεί νά έχτηρηθί σημασία, ό Βασιλείαδης θ' άντιπροσωπεύει πάντα ένα κομμάτι—τό διαλεχτικότερο—της πατριώτικης πνευματικής γενιάς του 1870, της γενιάς του Παναγιώτη Σινδοκού, του Θέμου Άντων, του Ε. Ίατρίδη. Ίσως ή άποκνηκτική άτμόσφαιρα του άθηναϊκού ψευτορωμαντισμού νά μην του επέτρεφε ν' άνοιχτεί σε ψηλότερες και συνάμα πιο θετικές στόχους. Μαζί κι ή θάνατος.

Άντώνης Έλευθεριώτης

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΠΗΡΑΜΕ

★ Κυκλοφόρησε σε δεύτερη έκδοση από τό Ίνστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών του Άντιστομίου Θεσσαλονίκης ή ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΕΤΡΙΚΗ του ΘΡ. ΣΤΑΥΡΟΥ, συγχρονισμένη και συμπληρωμένη με πίνακες κι ενδιαφέροντες προσθήκες. Τό έργο είναι βασικό γιά τήν νεοελληνική μετρική, διαλεγμένο μάλιστα πρό τό άλλο έκείνο του Άλ. Βουτιρίδη (αυτό, έχει έκδοθεί άραγε σε νέα έκδοση);).

★ Ο ΡΩΜΟΣ ΦΙΛΥΡΑΣ—Συμβολή στή ζωή και στό έργο του (Άθήνα, Πρόσπερος, 1974) του ΤΑΣΟΥ ΚΟΡΦΗ είναι μιά εργασία σημαντική, ούσιαστική συμβολή στή μελέτη των πολύ κοντινών χρόνων της λογοτεχνίας μας. Άπαιτήθηκε μάχος γιά νά βγει πέρα αυτό τό βιβλίο, που δίνει κείμενα σκόρπια ενός ποιητή όχι πολύ γνωστού, που όμως ό Κόρφης (μελετητής εδώ της λογοτεχνίας του μεσοπολέμου) μάς δείχνει πώς πρέπει νά τόν μελετήσουμε ξεετάζοντας τήν ποίησή του σάν ριζικά σημαντική γιά τή νεώτερη, σύγχρονη ποίηση. Εκκινών-

τας άπ' τήν πιο γνώσια πνευματική διάθεση («...άπό ένα αίσθημα εύδωδης γιά τους ποιητές αυτούς που σκόρπισαν σπάταλα ήρωα και ζωή και χάθηκαν») ό Τάσος Κόρφης μάς έδωσε κείμενα και πληροφορίες γιά τό πιο δύσκολο χρόνο του Ρ. Φιλύρα σ' ένα βιβλίο υπεύθυνο, συγκροτημένο, όπου ό πραγματικός πόντος δίνεται σάν ανθρώπινο ζωντανό—γιά νά παίξει τό ρόλο που του άρμόζει στό πνευματικό μας πράγμα. Κι έτσι ό Τάσος Κόρφης, ποιητής γνωστός και πεζογράφος, μ' αυτό τό βιβλίο του (όχι τό μόνο του κόλας αυτού του έθνους) μάς δείχνει, και σιμό και καθαρά, πώς ή προσωπική μας πνευματική ζωή μάς φέρνει υπεύθυνους, χρεωμένους κοντά σ' αυτούς τους ανθρώπους που μάς μιλάνε με τό έργο τους, και πώς κάνουμε πραγματική, άληθινή τή δική μας πνευματικότητα στό δοσμένο που έξοφλούμε αυτό μας τή χρέος.

★ ΤΑ ΛΑΪΚΑ ΔΙΣΤΙΧΑ του ΤΑΣΟΥ ΚΟΡΦΗ και τό ΣΤΙΧΑΚΙΑ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ